

afstemningen. Gennem den vil, derom føler jeg mig ganske overtydet, Vælgernes Interesse blive øget i meget stærk Grad, thi ved Folkeafstemningen forvandles Valgretten fra den Skueret, den i Øjeblikket er i mine Øjne, til en Realitet.

Der er fremført Indvendinger imod Folkeafstemningen, men de Indvendinger er lidet værdifulde. Der er først det vidunderlige J. C. Christensenske Postulat, som ogsaa den ærede Ordfører for mit Parti var inde paa, men som nu mærkværdigt nok papres efter af adskillige af J. C. Christensens Meningsfæller; dette, at Rigsdagsmændenes Ansvarfølelse vilde forflygtiges ved Folkeafstemning. Det er i den Grad i Strid med sund Fornuft, at man maa sige, at for enhver ansvarsbevidst, politisk hæderlig Rigsdagsmand vil naturligvis det stik modsatte blive Tilfældet. Det skal jeg derfor ikke opholde mig videre ved. Men saa har jeg hørt en anden Indvending, karakteristisk nok ogsaa fra en Venstremand og for øvrigt fra en Folketingsmand, man mindst skulde vente det af, nemlig fra den Mand, som paa Statens Vegne fører Tilsyn med Landets Højskoler — Højskolen har, som bekendt, gjort Danmarks Bondebefolkning til Verdens mest oplyste —, nemlig Dr. Moltesen, som paa et Møde, hvor jeg for øvrigt havde Fornøjelsen at være sammen med den højtærede Forsvarsminister, erklærede, at Forsvarsspørgsmaalet var et saa indviklet Spørgsmaal, at det vilde Vælgerne overhovedet savne Forudsætning for at kunne tage Stilling til. Jeg skal heroverfor kun sige den ene Ting, at hvis en Rigsdag ikke formaar at lægge et Spørgsmaal saa klart frem for Vælgerne, at de kan tage Stilling til det, saa er det Rigsdagens Fejl, og saa maa Vælgerne sandelig se at skaffe sig en dygtigere Rigsdag.

Indvendingerne er, det gentager jeg, lidet vægtige. Til Gengæld er der noget efter min Mening i højeste Grad vægtigt, der taler til Gunst for Folkeafstemningen. Jeg har allerede peget paa, hvorledes det vilde øge Vælgernes Interesse, men der er noget andet, jeg har Lyst til at røre ved. Der sidder rundt omkring i vort Land en Del Mennesker, nogle af de bedste af os, for ikke at sige de allerbedste, som har den personlige Fornemhed i god Forstand, at de ikke ønsker at udsætte sig for den noget ublide Medfart, som vi offentlige Personer jo er nødt til at lade os udsætte for, naar vi deltager i Valgarbejdet, Folk, som derfor holder sig tilbage fra aktiv Deltagelse i Landets politiske Liv. Vi er vel nok alle sammen enige om, at til at lede Land og

Folk er de bedste ikke for gode, og jeg siger: hvis det kunde lykkes os, vi, der er Tilhængere af Folkestyre, at kalde disse stille i Landet, nogle af de allerbedste iblandt os, frem til aktiv Deltagelse, i hvert Fald overfor enkelte Spørgsmaal, saa tror jeg, det vilde betyde en umaadelig Vinding for hele det offentlige Liv. Dette kan ske gennem Folkeafstemning. Det er ganske utvivlsomt, at naar det kun drejer sig om at være med ved en saadan enkelt Lejlighed, vil disse Mennesker, naar det Spørgsmaal kommer frem, som særlig interesserer vedkommende, kaste sig ud i Diskussionen gennem Deltagelse i Møder, Udsendelse af Pjecer og paa anden Maade. Jeg gentager, at dette vilde betyde overordentlig meget for Udviklingen i vort Land.

Det er disse Grunde, jeg har til at bede den højtærede Forsvarsminister om at blive staaende der, hvor han oprindeligt stillede sig: paa Folkeafstemningen. For mig staaer det saaledes, at Folkeafstemning er Folkets moralske Ret. Jeg bruger dette Udtryk med Flid, for det leder Tanken hen paa den Tid, da Demokratiet her i Danmark stod samlet i Kampen mod Reaktionen under den Fane, paa hvilken der stod skrevet: Junigrundloven er Folkets moralske Ret. Junigrundloven og Folkeafstemningsprincippet har nemlig overordentlig meget med hinanden at gøre. Junigrundloven var jo en friere Forfatning end den, vi har i dette Øjeblik, derom kan der vel ikke være delte Meninger; Junigrundlovens to Ting udgik af nøjagtig samme Vælgerkorps, og derfor vidste Vælgerne, at holdt de blot fast ved deres Anskuelse i to Valgomgange, sikrede de sig, at Flertallets Villie blev Landets Lov helt og ubeskaaret. Saadan ligger Landet jo ikke nu. Hvis derfor Junigrundloven var Folkets moralske Ret — og jeg vil dog gaa ud fra, at ingen nu vil bestride Rigtigheden heraf —, saa er Folkeafstemningen ogsaa Folkets moralske Ret, og Folkets moralske Ret gør man klogt i ikke at forholde Folket. Men det er jo det, de to Partier gør, som modsætter sig Folkeafstemning om denne store Sag. Da vi i sin Tid fik den frie Forfatning, fik vi den som en kongelig Gave — saadan lyder jo Sagnet. Nu er der vel ikke ret mange mere, som mener, at Ordet „Gave“ er det mest rammende Udtryk for det, der skete i hine Dage, men det var jo dog i et givet Øjeblik, da det afgørende skete, da det Ministerium, som ikke havde Folkets Tillid, krævedes fjernet af Folket, en kongelig Gestus, hvormed Frederik den Syvende svarede Deputa-